

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Första Kammaren. N:o II.

Tisdagen den 26 Februari 1878.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 4 protokollsutdrag för den 23 i denna månad.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel; hvarefter Kammaren, uppå Herr Talmannens framställning, beslöt, att detta utlåtande skulle uppföras främst bland målen å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagars tid beviljades Herr *Ulfsparre* från denna dag, Herr *Sjöbring* från den 1 Mars och Herr *Gahn* från den 2 Mars.

Kammaren åtskildes.

In fidem
O. Brakel.

Onsdagen den 27 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 20 i denna månad.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i 1:sta punkten af dess memorial N:o 24 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

1:sta omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets memorial N:o 24, punkt. 1:o.)

Den, som vill, att Riksdagen, med gillande af Kongl. Maj:ts i 1:sta punkten af Stats-Utskottets utlåtande N:o 5 intagna förslag till ny stat för Justitiedepartementets expedition jemte de för de nya lönernas åtnjutande af Kongl. Maj:t föreslagna vilkor, i anslaget till berörda expedition beviljar förhöjning med 12,300 kronor, eller från 23,500 kronor till 35,800 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med den rättelse i de föreslagna vilkoren för den nya aflöningens åtnjutande, att semester må, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, af embets- och tjänstemännen åtnjutas under en och en half månad, på det sätt bifallit Kongl. Maj:ts förslag till ny stat för Justitiedepartementets expedition, att af det för expeditionschefen bestämda arfvode 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, och att lönen för hvardera af kanslisekreterarne och registratorn bestämmes till 2,500 kronor och tjänstgöringspennin-garne till 1,500 kronor, samt beviljat en förhöjning i anslaget till berörda expedition med 12,300 kronor, eller från 23,500 kronor till 35,800 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—80;
Nej—27.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 83, som upplästes och hvaraf inhentades, att omröstningen derstädes utfallit med 58 Ja och 123 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 138 Ja och 150 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

Anstäldes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i 2:dra punkten af dess memorial N:o 24 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

2:dra omröstningen:

(enligt Stats-Utskottets memorial N:o 24, punkt. 2:o.)

Den, som vill, att Riksdagen, med gillande af Kongl. Maj:ts förslag till ny stat för Justitiekanslersexpeditionen, må i det för denna expedition uppförda anslag bevilja förhöjning med 1,750 kronor, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, som i öfrigt bifallit Kongl. Maj:ts förslag till ny stat för Justitiekanslersexpeditionen, bestämt sekreterarens löneförmåner till 4,500 kronor, deraf lön 3,000 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, samt registratorns löneförmåner till 1,800 kronor, såsom lön och 1,200 kronor såsom tjänstgöringspenningar och i det för denna expedition uppförda anslag beviljat en förhöjning med 1,250 kronor.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—76;
Nej—29.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 84, som upplästes och

hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 49 Ja och 129 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 125 Ja och 158 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med Nej-propositionens innehåll.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande, af Stats-Utskottet i dess memorial N:o 25 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

3:dje omröstningen:

(Enligt Stats-Utskottets memorial N:o 25.)

Den, som vill, att hvad Kongl. Maj:t beträffande regleringen af ordinarie utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel föreslagit må af Riksdagen bifallas, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag till reglering af ordinarie utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel i öfrigt, bestämt aflöningsförmånerna för embets- och tjänstemännen samt vaktbetjente i departementets expedition i enlighet med nedan intagna aflöningsstat under vilkor, som blifvit bestämda för åtnjutande af den nya lönestaten för Justitiedepartementets expedition.

Stat för Utrikesdepartementets expedition.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 Kabinettssekreterare, expeditionschef..... arfvode	— —	— —	7,500:	} Af detta arfvode anses 2,500 kronor motsvara tjenstgöringspenningar.
1 Afdelningschef ...	4,400: —	2,000: —	6,400: —	
2 Dito ...	8,800: —	4,000: —	12,800: —	} Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 600 kronor. Lönen kan efter 5
1 Arkivarie	2,500: —	1,500: —	4,000: —	
1 Förste sekreterare	2,500: —	1,500: —	4,000: —	} års tjenstgöring höjas med 500 kronor och efter 10 års tjenstgöring med ytterligare 500 kr.
1 Andre sekreterare	1,800: —	1,200: —	3,000: —	
2 Dito	3,600: —	2,400: —	6,000: —	
1 Dito	1,200: —	800: —	2,000: —	
2 Dito	2,400: —	1,600: —	4,000: —	

	Lön.	Tjenstgörings- penningar.	Summa.	
1 Förste vaktmä- stare.....	650: —	300: —	950: —	derjemte fri bostad.
1 Vaktmästare	500: —	300: —	800: —	} Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 100 kr.
3 Dito	1,500: —	900: —	2,400: —	
Till Utrikesdepar- tementet hörande embets- och tjen- stemän:				
1 Introduktör för främmande sän- debud, arfvode ..	— —	— —	2,600: —	
1 Skönskrifvare ...	— —	— —	600: —	
			<hr/>	
			Summa kronor	57,050: —

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit så-
lunda:

Ja—79.
Nej—22.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades och af-
sändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort
stunds förlopp ett protokollsutdrag, N:o 85, som upplästes och
hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 54 Ja
och 123 Nej, samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster
befunnits utgöra 133 Ja och 145 Nej; hvadan beslut i frågan af
Riksdagen fattats i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens
fullmäktige uti Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras
suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva
blifvit utsedde:

Friherre *Adelsvärd*,
Herr *Adelsköld*,
Herr *Asplund*,
Grefve *Beck-Friis*,
Herr *Bennich*,
Herr *von Braun*,
Herr *Burenstam*,
Herr *Cassel*,
Herr *Dahm*,
Herr *de Maré, A.*,
Herr *de Maré, G.*,
Herr *Gahn*,
Herr *af Geijerstam*,
Herr *Hallenborg*,
Friherre *Hamilton, H. J.*,

Herr *Lenning*,
 Herr *Ljungqvist*,
 Herr *Montgomery Cederhielm*,
 Grefve *Spens*,
 Herr *von Strokirch*,
 Herr *Storckenfeldt*,
 Friherre *Ramel*,
 Herr *Widén*,
 Herr *Wijkander*, alla med 68 röster.

Företogs val af sex suppleanter till Kammarens valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige uti Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Herr <i>Wallberg</i>	med 41 röster,
Herr <i>Lothigius</i>	” ”
Herr <i>Rhodin</i>	” 40 ”
Herr <i>Kockum</i>	” ”
Herr <i>Lexow</i>	” 39 ”
Herr <i>Fröberg</i>	” ”

sedan ordningen emellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets sistlidne dag bordlagda utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna på riksstatens Sjette hufvudtitel.

Bankovinstens användande.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Banko-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda memorial N:o 3, i fråga om användningen af bankovinsten för år 1877.

1:a punkten.

Friherre af Ugglas: På sätt Kammaren torde erinra sig hafva de tre sista Riksdagarna, 1875, 1876 och 1877 årens Riksdagar beslutat en fördelning af bankovinsten mellan statsverket och Riksbanken och derjemte bestämt, att denna fördelning dem emellan skulle vara lika. Det kan således ingalunda förvåna mig, att Banko-Utskottet, med tanken fästad på dessa förhållanden, äfven nu föreslagit Riksdagen att fortgå på samma väg, och jag skulle för min del icke motsätta mig detta förslag, såvida icke, sedan Banko-Utskottets förevarande betänkande inkommit, tankarne blifvit rigtade på ett förhållande, som vid afgörandet af denna fråga torde böra väga ganska tungt i vågskålen. Vid be-

handlingen af Stats-Utskottets utlåtande rörande beräkningen af statsverkets inkomster framställes af en ledamot af Stats-Utskottet, liksom af en annan ledamot af Kammaren, åtskilliga betänkligheter i afseende på möjligheten att utan en ökad beskattning kunna vid denna riksdag få statsregleringen att gå ihop. Jag vill nu icke på något vis inlåta mig på frågan, huruvida dessa betänkligheter kunna vara grundade, men att sådana betänkligheter kunnat framställas, är för mig ett tillräckligt skäl att hemställa, huruvida det är fullt riktigt att afgöra frågan om bankovinstens fördelning, innan man har frågan om statsverkets inkomster på det klara; ty skulle det visa sig, att för fyllande af statsverkets behof ökade tillgångar erfordras, kan det icke vara med en riktig hushållning förenligt att lägga en ny beskattning på svenska folket, då man har en annan tillgång, hvarmed den befarade bristen kan fyllas. Af betänkandet synes, att ett belopp af 1,393,464 kronor 91 öre beräknats skola besparas för Riksbanken. Den brist i statsverkets tillgångar, som framhölls för Kammaren, uppgick till endast 1,200,000 kronor, och Riksdagen har sålunda i sin hand en tillgång, som mer än väl räcker till att fylla bristen. Det kan väl då icke vara skäl att till bristens betäckande upptaga en skatt; ty till hvem skattade vi då? Jo i sjelfva verket för Riksbankens behof. Och då bankofullmäktige och Banko-Utskottet nu temligen klart antydt, att banken icke för närvarande har något stort behof att öka sina fonder, kan jag icke föreställa mig, att det vore riktigt att för sådant ändamål underkasta oss en ny beskattning. Min anhållan är nu, att Kammaren behagade uppskjuta afgörandet af frågan om bankovinstens användande till dess vi fått se litet klarare, huru frågan om statsinkomsternas belopp kommer att gestalta sig: och då jag icke kan se någon annan form för ett sådant uppskof, än en återremiss, vågar jag anhålla, att Kammaren behagade besluta en sådan.

Herr Ekman, Johan Jakob: Vid remissen af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof yttrade en ärad talare inom denna Kammare, att det vore mycket önskligt, att frågan om bankovinsten kunde blifva snart afgjord, och han lade Banko-Utskottet på hjertat att behandla denna fråga så fort som möjligt, så att Riksdagen tidigt kunde bestämma bankovinstens användande. Den talare, som nyss hade ordet, yttrade en alldeles motsatt åsigt. Han önskade, att med frågans afgörande måtte få anstå, till dess man kommit i närmare erfarenhet af hvad statsverkets behof verkligen utgjorde. Han anförde tillika, att han för sin del ansåg, att bankens tillgångar voro så stora, och att dess vinst under förra året var så betydlig, att det väl kunde komma i fråga att anvisa ett vida större belopp för statsverkets behof, än Kongl. Maj:t i sin nådiga proposition äskat. För min del kan jag så mycket mindre föreställa mig, att något *fördelaktigare* resultat, än i enlighet med Kongl. Maj:ts proposition, skall kunna vinnas, som jag för min del anser troligt, att endast det af Utskottet föreslagna beloppet slutligen skall

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Bankovinstens användande.
(Forts.)

komma att af Riksdagen öfverlemnas till statsverket, äfven med beaktande af det stora behof, som förefinnes. Jag medgifver mycket gerna, att det belopp af 1,700,000 kronor, som Kongl. Maj:t begärt, är för nästkommande statsreglering mer än väl behöfligt, och detta belopp finner också sitt berättigande i den omständighet, att det utgör 5 procent ränta å Riksbankens egande kapital vid 1876 års slut af 34 millioner kronor, och mindre än 5 procent torde man väl icke anse att staten bör hemta såsom utdelning af sin egen bank. Jag är också öfvertygad, att skillnaden mellan det belopp, 1,700,000 kronor, som torde få anses såsom maximum att till statsverket öfverlemnas, och det af Banko-Utskottet föreslagna belopp 1,350,000 kronor, eller 350,000 kronor, är af ingen betydelse för Riksbanken. Dess vinst blifver säkerligen icke nämnvärdt större, om den eger 350,000 kronor mer eller mindre. Jag ber att få säga, att hvad jag nu anfört är helt och hållet min enskilda åsigt och att jag icke velat härmed på minsta vis uttala någon mening om Banko-Utskottets åsigt i allmänhet, men deremot kan jag såsom Utskottets bestämda mening uttala, att Utskottet ansåg att klokheten, för att ej säga pligten, bjöd att böja sig för de tre sista Riksdagarnes beslut och att icke ifrågasätta att mer än 1,350,000 kronor skulle af bankovinsten användas för statsverkets behof, och något för staten fördelaktigare resultat tror jag icke kunna ernås genom en återremiss eller på annat sätt. Det skulle också hafva ett värde att en bestämd fördelningsgrund blefve uppdragen mellan det belopp, som öfverlemnas åt statsverket, och det som reserveras åt banken, ty om en sådan fördelningsgrund uppdroges, hoppas jag att kommande Riksdagar skulle respektera densamma, och chefen för Finans-departementet skulle sålunda vid uppgörandet af riksstaten veta hvad han hade att påräkna af bankovinsten. Om deremot genom en återremiss man mot all förmodan skulle vinna en ökning i det af Banko-Utskottet för statsverkets behof föreslagna belopp, är jag dock oviss, om icke denna fördel skulle mer än motvägas af de olägenheter, som uppstode derigenom, att fördelningsgrunden blefve rubbad, ty derigenom skulle blott begäret ökas ätt vid kommande riksdagar åt Riksbanken reservera må hända större belopp än som nu förlorades. Under sådana förhållanden tror jag, att icke något vinnes genom en återremiss, ty jag tager för gifvet, att Utskottets förslag segrar i Andra Kammaren. Denna Kammare finge då anmodan från Utskottet att fatta sitt beslut, och om det ej blefve ett godkännande af Utskottets förslag, skulle frågan lösas genom gemensam votering, och knappast något tvifvel är om, huru denna skulle aflöpa, äfven med kännedom om statsverkets nuvarande ställning. Ehuru jag icke vill motsätta mig en återremiss — och om frågan härom kommer under omröstning ej skall deltaga i densamma — anhåller jag likväl tills vidare om bifall till Utskottets betänkande.

Friherre Klinckowström: Jag kan icke annat än beklaga den behandling, som min motion om bankovinstens användande

rätt i Utskottet. Af de upplysningar, som för ett par dagar sedan här lemnades af en af Stats-Utskottets ledamöter, förnam jag visserligen, att i de inkomster, som Kongl. Maj:t beräknat för statsbehovvens fyllande under nästkommande år, skulle uppstå en minskning af, om min anteckning är riktig, 2,200,000 kronor. Vid sådant förhållande förstår jag mycket väl, att Banko-Utskottet ansett, att åtminstone halfva bankovinsten borde reserveras för statsbehovvens fyllande; men jag hade likväl väntat, att Banko-Utskottet derjemte skulle yttra sig öfver den mening, jag uttryckt i min motion, nemligen att det vore väl att hafva en reservfond i beredskap för den händelse, att försvarsfrågan i en, såsom jag hoppas, icke allt för aflägsen framtid skall regleras. Då erfordras mycket penningar. Sannolikt läser icke Riksdagen då gå in på att för sådant ändamål upptaga lån, och nyttan af att då ega en reservfond besparad är obestridlig. Ett annat ändamål med bildandet af en dylik fond, hvilket jag äfven anser värdt stort afseende, är hushållning med statens medel. När man ser, huru statsbudgeten är från år ökas på ett verkligen svindlande vis under för öfrigt lugna förhållanden, intages man med skäl af fruktan, hvar det en gång skall sluta. Men om ett bestämdt och dertill särdeles nyttigt ändamål afsåges med besparingarna, tror jag, att Riksdagen snarare skulle vara fallen för mera sparsamhet, hvilket utan tvifvel vore gagneligt. Då Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof remitterades till Stats-Utskottet, tog jag mig friheten att uppgifva några utgiftsposter, hvilka jag ansåg dels kunna besparas statsverket för denna riksdag, dels böra uppskjutas till kommande bättre tider. Jag har gjort ett öfverslag af de poster, som kunna besparas, och får min slutsumma till 1,462,000 kronor. Summan af de anslag, åter, hvars beviljande kunde uppskjutas åtminstone för år 1879, får jag till något öfver 2,000,000. Jag tror, att dessa summor fullt motsvara den del af bankovinsten, som jag då värdsamt föreslog skulle användas till en reservfond; men när Stats-Utskottet troligen icke ansett, att de af mig föreslagna besparingar och uppskof med anslags beviljande kunna ega rum, får jag finna mig deri. Men att deremot något yttrats i Banko-Utskottet eller Kammaren rörande *den princip* jag framställt, hade jag för sjelfva sakens skull önskat. Man kunde då hafva erhållit en utgångspunkt för den framtida behandlingen af densamma, och säkert är, att om en gång vårt landförsvar skall ordnas och ombildas, och det lärer vara få, som icke medgifva det böra ske, så fordras i första hand att, när Konung och Riksdag afgjort saken, en icke obetydlig summa finnes att tillgå för att bestrida de första nödvändiga behofven. Det är detta, som jag ansett vara af vigt att diskussionsvis blifva framhållet här i Kammaren, äfvensom i Utskottet. Må hända invända Banko-Utskottets ledamöter, att Utskottet, på grund af 41 § Riksdagsordningen, icke kunnat behandla den af mig väckta frågan, d. v. s. besvara principfrågan om en reservfonds bildande, såsom icke hörande till Banko-Utskottet. Det är sant; men 47 § af Riksdagsordningen säger derjemte, att "derest Ständigt Utskott anser

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Bankovinstens användande.
(Forts.)

nödigt att, till öfverläggning om något ärende, med annat Ständigt Utskott sammanträda, skall sådant ske genom Deputerade, på sätt Utskotten derom öfverenskomma“. Hvad hade då varit enklare, än att föreslå ett sådant sammansatt Utskott af delegerade från såväl Banko-Utskottet som Stats-Utskottet. Då kunde principfrågan blifvit behandlad och inom Utskottet lemnats ett svar, på hvilket man i en framtid kunnat stödja sig, eller också kunde man uppgifvit ett sätt att en gång få nödiga penningar till landtförsvarets ordnande. Det är endast detta jag velat nämna, då min motion blifvit på ett så snöpligt sätt behandlad.

Herr Ekman: Banko-Utskottet har verkligen ansett, att behofvet för statsverket af allt det, som Riksbanken i år kunde afstå af sin vinst, vore en så gifven sak, att något annat användande af denna del än för statens allmänna behof icke kunde ifrågakomma, och att det sålunda vore alldeles tillräckligt, att Utskottet i sitt utlåtande yttrade, såsom ock läses på 3:dje sidan, att en del af bankovinsten otvifvelaktigt vore behöflig för statsutgifternas bestridande samt vidare, att ”för behörigt tillgodoseende af dessa ändamål någon annan fördelning af 1877 års bankovinst än emellan statsverket för dess allmänna behof och Riksbanken icke skäligen bör ifrågakomma“. När det sålunda var alldeles gifvet, att bankovinsten, enligt Utskottets åsigt icke kunde fördelas på annat sätt än mellan statsverket för dess allmänna behof och Riksbanken, har Utskottet, såsom jag tror med skäl, icke ansett lämpligt att ingå i pröfning af denna fråga, som vid innevarande riksdag icke kunde leda till något resultat, ty den diskussion, som kunde derom ega rum, skulle icke tjena till något med afseende å det beslut, som framdeles kan komma att i saken fattas, ty ovisst är väl, i hvad mån hvad som nu yttras kommer att af en framtida Riksdag särdeles mycket beaktas.

Om jag skulle yttra något om min enskilda åsigt med anledning af motionärens förslag, att halfva beloppet af bankovinsten skulle användas till bildande af en ”reservfond för bestridande af de första utgifterna vid en motsedd ombildning af landtförsvaret“, vill jag blott, utan att nu uttala någon mening i sjelfva hufvudsaken, uttrycka den uppfattning, att jag skulle på det högsta beklaga, om Riksdagen beslöte, att en sådan reservfond skulle kvarstå hos och förvaltas af Riksbanken, ty ingenting kunde för Banken vara vådligare än om, sedan Riksbanken, såsom väl vore meningen, indragit denna fond i sin utlåningsrörelse, densamma vid förefallande behof kanhända på en gång toges derifrån. Sådant skulle vålla en så stor rubbning i bankens rörelse och inverka så skadligt på bankens förhållanden, att jag aldrig skulle vilja med min röst bidraga till den del af motionen, som afser fondens bibehållande hos banken.

Hvad den ärade motionären anförde om frågans formella behandling kan jag icke gå in på, utan anser, att Banko-Utskottet har icke blott rätt, utan äfven pligt att ensamt behandla alla frågor, som angå bankovinsten. I instruktionen för Utskottet står

nemligen, att detsamma bör meddela yttrande och förslag om bankovinstens användande; och att tillkalla delegerade från ett annat Utskott tror jag alldeles icke hade varit lämpligt, ty kan Banko-Utskottet ensamt behandla Kongl. Maj:ts proposition om det belopp, som äskats för statsverkets *allmänna* behof, må väl Utskottet äfven kunna *ensamt* behandla en enskild motionärs förslag rörande användandet af en del af bankovinsten för ett statsverkets *speciella* behof. Jag anser således, att Banko-Utskottet haft full befogenhet att behandla motionen, och att det ingalunda varit behöfligt eller ens tillständigt att anmoda Stats-Utskottet att genom delegerade i motionens behandling deltaga, och tror jag vidare, att Utskottet vid frågans nuvarande ståndpunkt icke haft annat att göra än att yttra sig på det sätt, som skett i föregående memorial.

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Grefve Hamilton: Jag fruktar, att hvilket beslut Kammarerna än kommer att fatta i afseende på bankovinstens användande, detta är temligen likgiltigt, emedan man i alla händelser efter min uppfattning kommer att stanna vid det slut, som Banko-Utskottet här tillstyrkt. Hade man haft något tvifvel derom förut, skulle man fått det häfdt genom den omröstning, som förut i dag egt rum. Jag skulle således icke anse det löna mödan att yttra mig öfver det nu förevarande memorialet, om det icke vore för att motsätta mig den åsigt, som blifvit uttalad af Banko-Utskottet och nu äfven upprepats af dess ordförande, att nemligen Riksdagen skulle på något sätt vara bunden af det beslut i afseende på bankovinstens användande, som vid tre föregående riksdagar blifvit fattadt. Vore det verkligen så, skulle en 4:de Riksdags beslut i samma syftning än ytterligare binda oss, och efter några få riksdagar skulle man väl anse alldeles omöjligt att frågå det beslut, som en gång blifvit fattadt, nemligen att dela bankovinsten midt i tu mellan statsverket och Riksbanken. Men hvart-hän detta slutligen skulle leda, är lätt att inse. Bankovinsten öfverskrider redan nu så mycket 2 millioner, att den ganska snart skall vara uppe i 3 millioner, och bankens tillgångar sålunda för de närmaste åren ökas med 1 och $\frac{1}{2}$ million. Fortginge man härmed några år, och bankens tillgångar växte med ränta på ränta, skulle banken snart blifva så stark, att det snarare vore till skada än gagn, och det värsta är, att då Riksbankens vinst slutligen uppginge till kanhända 10 millioner eller något dylikt, och statsverket måhända mycket väl vore i behof af mer än halfva vinsten, under det att Riksbanken icke kunde använda sin hälft på annat sätt än till inköp af utländska statspapper, skulle svenska folket i själfva verket nödgas betala skatt för att låna ut penningar till främmande länder. Detta är något så orimligt, att jag för min del måste från början motsätta mig hvad som kan leda dertill, och jag kan icke anse mig i ringaste mån bunden i afseende på bankovinstens användande af hvad de tre föregående Riksdagarne beslutat.

För innevarande riksdag hade min önskan varit, att Riks-

Bankovinstens användande.
(Forts.)

dagen af bankovinsten anvisat 2 millioner eller tre fjerdedelar för statsverket och låtit banken behålla $\frac{1}{4}$, som gör något öfver 700,000. Mina skäl dertill äro, att Kongl. Maj:t hade begärt att af denna vinst 1,700,000 kronor skulle öfverlemnas till statsverket, och vi veta för närvarande och innan vi ytterligare fått in något förslag från Stats-Utskottet, som väsentligen inverkar på statsregleringen, att en brist af 200,000 kr. nödvändigt måste uppstå. Läger man dertill 1,700,000 kr., som Kongl. Maj:t begärt, gör det 1,900,000 kr., och för att få jemnt tal, kan man då gerna taga 2 millioner, hvilket belopp förmodligen ganska väl behöfves för statsregleringen.

Skulle möjligt vara, att Utskottet ville gå denna mening till mötes, hade jag ingenting emot en återremiss, men jag fruktar att man dermed icke skulle vinna något.

Herr Statsrådet Forssell: Jag tror, att Kammaren må hända med skäl skulle ogilla, om icke från denna plats inlades en gensaga mot Banko-Utskottets föreliggande förslag, att till 1,350,000 kronor nedsätta den för statsverket begärda andelen af bankovinsten, och att sålunda med 350,000 kronor minska den tillgång, som för 1879 års statsreglering varit beräknad.

Det fans en tid, då sådana förslag som detta från Banko-Utskottet inkommo, försedda med reservationer af samtliga utskottsledamöter från Första Kammaren. Den tiden plägade också i denna Kammares diskussion och beslut göra sig gällande den uppfattning, att Riksbanken i sjelfva verket icke är särdeles be-
tjenad med en ständig ökning af sitt kapital, att dess rörelseförmåga och makt öfver penningemarknaden icke beror på stora egna fonder och framför allt, att statsverket har berättigade anspråk på en skälig ränteafkomst af Riksbankens medel. Jag vågar antaga, att Kammares ledamöter fortfarande äro så förtrogna med dessa synpunkter, att det vore förmätet af mig att söka närmare utveckla desamma.

Jag vill ej heller ingå i någon pröfning af de, så att säga, politiska skäl, som under de tre sista Riksdagarne kunnat mot de nyssnämnda göra sig gällande; jag vågar endast påstå, att den halfveringsprincip som derigenom framkommit, ohållbar som den, på sätt den föregående talaren framhållit, i sig sjelf är, i detta ögonblick mer än någonsin är otillämplig. Under nuvarande förhållanden behöfver statsverket minst det belopp, som Kongl. Maj:t föreslagit; derom torde denna Kammare icke hysa något tvifvel, ty den vet, att i de utgifter, som Kongl. Maj:t begärt, finnes icke mycket att nedsätta. Hvad åter de öfriga statsinkomsterna beträffar, så, lika mycket som jag vid föregående tillfällen vågat å embetets vägnar häfda den åsigt, att de icke äro för högt beräknade, minst lika mycket är jag benägen att motsätta mig hvarje försök till deras höjande, ty de äro icke heller för lågt tilltagna. Under sådana förhållanden torde det icke vara välbetänkt att åtminstone förr än man känner utgiftssidan, vidtaga någon nedsättning i inkomsterna, och jag vågar tillförsä mig

att jag härutinnan icke förgäfves skall hafva vädjat till Kammarrens omtanka.

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Herr de Maré, Gustaf: Om Utskottet verkligen, såsom en ärad talare yttrat, i sitt memorial sagt, att Riksdagen i sitt beslut vore bunden genom föregående Riksdagars tre år å rad fattade beslut i frågan, skulle Utskottet gjort sig förtjent af den lindriga tillrättavisning, det fick, men Utskottet har blott sagt, att striden mellan statsverket och Riksbanken rörande bankovinstens fördelning dem emellan "torde få anses utkömpad och fördelningsgrunden *så vidt ske kan* för framtiden bestämd." Det är detta, som Utskottet trott sig finna af de tre sista Riksdagarnes sammanstående beslut, men icke något annat!

För min enskilda del vågar jag uttala den mening, att det vore lyckligast, om striden finge anses utkömpad, synnerligen därför att chefen för Finans-departementet då vid budgetens uppgörande kunde veta, hvad som vore att påräkna för statsverket af bankovinsten, och icke såsom nu hafva skäl att tro att, fastän Riksdagen under tre föregående år uttalat hvad den ansett riktigt i afseende på fördelningen af denna vinst, man i alla fall kunde våga hoppas att få mer än som Riksdagen förra året anvisade.

Jag ber att få tillägga att, om det är onekligt, att statsverket väl kunde behöfva dessa 350,000 kronor, som Banko-Utskottet tillstyrkt Riksdagen att icke anvisa för statsverket, kan det väl å andra sidan icke nekas, att, om Riksbanken under tre föregående år behöft och kunnat använda hälften af den upplupna vinsten, kan banken i år också göra detsamma utan att blifva på något sätt generad vid förvaltningen af dessa medel, och att det sätt, hvarpå de senare årens Riksdagar beslutat, att den del af bankovinsten, som reserverats för Riksbanken, skolat användas och hvilket också Utskottet i år föreslagit skola komma att ske, är det sätt som vid icke allt för gynsamma tider visat sig vara lyckligt för oss.

Under uttalande således af den bestämda förmodan, att Första Kammarren icke skulle kunna ändra slutresultatet i frågan, tror jag att det stora målet bäst vinnes genom att Kammarren bifaller Utskottets förslag, det mål nemligen, att Kongl. Maj:t må hafva bestämd sannolikhet att antaga hvad som må kunna för statsverkets allmänna behof påräknas af Riksbankens för året upplupna vinst.

På dessa grunder anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Rydqvist: Jag ber att få instämma i det slut, hvar till Herr Ekman i sitt första anförande kom, nemligen att tillstyrka bifall till Banko-Utskottets förevarande förslag, men jag ber att äfven få fästa uppmärksamheten vid hvad fullmäktige i denna fråga yttrat. Pag. 2 i förevarande memorial heter det:

"Beträffande användandet af samma vinst hafva fullmäktige, som ansett det icke tillkomma dem att yttra sig öfver annan del

Bankovinstens användande.
(Forts.)

deraf än den, som komme att för Riksbankens räkning bibehållas, hemställt att åt fullmäktige i det afseendet lemnades fria händer att efter omständigheterna förfara, dock med skyldighet att, när så lämpligen ske kunde, för samma medel uppköpa goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunde användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.“

Det är visserligen sant, att under nuvarande förhållanden bankofullmäktige icke komma särdeles långt genom att för detta ändamål hafva till sin disposition 3 å 4 hundra tusen kronor, men det är dock bättre att hafva denna tillgång än en mindre, och som jag befarar, att fullmäktige under den kommande tiden, om de icke vilja alldeles strypa sin lånerörelse, eller med andra ord om de icke vilja indraga sina sedlar till många millioner, hafva största behof af tillgångar på utländska papper att lemna vederbörande i stället för de obetydliga guld tillgångar, som finnas till bankens disposition, anser jag det äfven från denna synpunkt i hög grad riktigt att icke beröfva Riksbanken större del af dess vinst, än som Utskottet förslagit, eller hälften deraf.

I afseende på sjelfva den så kallade principfrågan, som under senaste åren velat göra sig gällande, att bankovinsten borde halfveras emellan statsverket och Riksbanken, har en ärad talare, Herr Grefve Hamilton, förklarat sig icke vilja medgifva, att en så beskaffad princip skulle iakttagas äfven för framtiden, och han angaf sina skäl därför. Dessa skäl voro, om jag rätt uppfattade hans uttalande, att bankovinsten skulle ackumuleras år efter år till den grad, att Riksbanken slutligen skulle få så många millioner, att den icke kunde använda dem alla. Men jag vill fästa uppmärksamheten derå, att om Riksdagen äfven nu genom gemensam omröstning — ty det har under de föregående åren varit Andra Kammarens majoritet, som i denna fråga gjort sig gällande — skulle antaga principen om halfvering af bankovinsten, finnes ingenting, som hindrar att när Riksbanken blir så bottenrik, att den icke behöfver någon del af sin vinst, Riksdagen tager den hel och hållen eller $\frac{3}{4}$ deraf.

I öfrigt hyser jag en mot den ärade talaren alldeles motsatt åsigt. Jag anser nemligen att behållningen är mycket för liten för en statsbank i ordets egentliga mening, och att den borde högst betydligt förstärkas, för att Riksbanken skulle kunna fungera såsom statsbank och erhålla det inflytande på penningrörelsen, som den bör ega. På dessa skäl får jag änyo förklara, att jag kommer att bifalla Utskottets förevarande hemställan.

Herr Wijkander: Jag är icke blind för de fördelar, som bibehållandet af delningsprincipen skulle medföra, men då min öfvertygelse är, att Kongl. Maj:ts förslag att å de i Riksbankens rörelse nedlagda allmänna medel för statens eget behof taga en lämplig obligationsränta, eller 5 procent, innefattar ett billigt anspråk, och då det torde kunna anses såsom gifvet, att statsregleringen endast med svårighet går ihop, så skulle det förefalla mig besynnerligt, om icke någon af Kammarens ledamöter skulle yrka

rent bifall till Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende. Jag får derföre — utan att ingå i en diskussion, som vore öfverflödigt i en fråga som är från år debatterats, och der samma skäl upprepas — hos Herr Talmannen anhålla om bifall till Utskottets förslag med den ändring, att till statsverket öfverlemnas 1,700,000 kronor, i öfverensstämmelse med den af Kongl. Maj:t för statsregleringens uppgörande följda beräkningsgrund.

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Herr Ekman: Jag tror verkligen, att den siste talarens förslag bättre leder till målet än den förste talarens, ty om man ock genom en återremiss kan vinna någon tid och få tillfälle att bättre se statsverkets verkliga behof, lärer väl dock detta behof redan nu vara så pass känt, att det icke vore något hinder att så godt först som sist afgöra föreliggande fråga. Efter all anledning kommer utgången att blifva densamma, om den gemensamma omröstning, som kommer att ega rum i händelse af bifall till den siste ärade talarens förslag, sker nu eller först efter en återremiss, i fall Kammaren då kommer till samma uppfattning af frågan.

Med anledning af ett yttrande, som blifvit fäldt, sedan jag sist hade ordet, ber jag få nämna, att, på grund af hvad jag under föregående riksdagar yttrat i afseende å förevarande fråga, det icke torde vara okänt, att jag för min enskilda del gerna skulle önska, att åt statsverket kunde förbehållas en större del af bankovinsten, än hvad Utskottet nu föreslagit. Å andra sidan kan jag dock icke neka — om ock statsverkets behof i år äro vida större än Riksbankens, och jag således gerna skulle se, att åt statsverket kunde beredas ett större belopp än det föreslagna — att Riksbanken för närvarande utan olägenhet och åtminstone med någon vinst kan använda de åt densamma reserverade medel, hvilka deremot under flera föregående år, då Riksbanken haft fonder, som icke kunnat på något sätt användas, icke medfört ringaste vinst för banken. Förhållandet är nu, att fullmäktige icke blott icke varit i tillfälle att anskaffa hela det belopp af statspapper, som, enligt föregående riksdagsbeslut, Riksbanken haft skyldighet att uppköpa, utan hafva dessutom varit tvungna att återförsälja en större del af det belopp som anskaffats, till följd hvaraf fullmäktige, då så kan ske, äro förbundne att åt Banken förvärfva ytterligare belopp af statspapper. Ehuru jag således gerna skulle se att åt statsverket kunde beredas en större summa än den föreslagna, och ehuru det icke är någon särdeles fördel för Riksbanken att få ett större belopp än det som skulle uppstå, om statsverket af bankovinsten tilldelades 1,700,000 kronor, kan jag dock icke finna, att den omständighet, att Riksbanken skulle få behålla dessa penningar, nu skulle medföra den så att säga olägenhet, som under andra förhållanden deraf skulle uppstå. Meningen med mitt yttrande att klokheten, om icke pligten bjöde att instämma i det beslut, hvartill Utskottet kommit, var den, att jag trodde någon anledning icke förefinnas att åt statsverket söka bevara ett större belopp än det nu föreslagna, och detta derför att jag anser sannolikt att ett sådant försök icke skulle leda till

Bankovinstens användande.
(Forts.)

det åsyftade målet, utan snarare lända statsverket till framtida skada, och att Utskottet genom förslaget att af bankovinsten lemna hälften åt Riksbanken och andra hälften åt statsverket förekommit bemödanden att åt Banken reservera *mera* än halftva vinsten.

Herr Wallenberg: Jag har tagit mig friheten avertera Herr Talmannen om den oroväckande ekonomiska ställningen i allmänhet, och jag tager för gifvet, att åtminstone han uppfattat hvad som blifvit af mig antydt, äfven om en och annan slagit döförat till. Men äfven de döfva kunna blifva vakna en gång.

Det är dock icke om detta beklagliga förhållande som jag nu velat yttra mig. Vid ett annat tillfälle har jag talat om Riksbankens förhållande till penningrörelsen i landet. Men ej heller denna sak hör till förevarande fråga, utan jag anser att Riksbanken nu endast bör betraktas ur synpunkten af dess förhållande till statsverket. Innan jag behandlar sjelfva ämnet ber jag få bemöta den här uttalade misströstan, att "det är utan all inverkan och icke betyder något hvad denna Kammare beslutar, då utgången ändå antagligen blifver en annan". Sådana yttranden äro prof på ytterlig förlägenhet, svaghet och misströstan. Man skall sträfva för *det rätta* och lemna resten åt högre makter, men icke börja striden med att gifva tappt, ty då vinner man icke någon seger. Vid den tid af riksdagen, då man först börjar fatta egentliga beslut, hvilket ju icke inträffar förrän man kommit till budgeten, och Utskotten hunnit arbeta undan, är det högst egendomligt att se, att man i fråga om ett staten tillhörigt industriellt företag, som gifver afkastning, skall så tidigt och långt innan man har någon aning om statens utgifter, dem man först senare under riksdagen får kännedom om, bestämma, huru mycket af denna afkastning behöfver användas till statens ändamål. I det så kallade inkomstbetänkandet har man gjort det förbehåll, att så framt icke jemkningar blefve nödvändiga till följd af Stats-Utskottets finansbetänkande, man skulle vara öfverens om den eller den saken; men i afseende på förevarande tillgång (ty en tillgång är det väl) skall man redan nu definitivt bestämma, som om det icke vore något att reflektera öfver. Detta är en anomali, som en gång borde ändras.

Det förekommer i betänkandet, att "striden om bankovinsten skulle vara utkämpad". Ja, man upphöjer så gerna till princip det man tycker om, äfven om denna princip hvilar på ett komplett godtycke, ty ett godtycke är det väl att på förhand bestämma, att af vinsten utaf ett industriellt företag skall tagas så och så mycket. Det är en smaksak, och man bör aldrig upphöja en sådan till princip. Nu blåser vinden så, att den stora majoriteten i Andra Kammaren är *för* att åt Riksbanken reservera en betydlig del af bankovinsten. Finge jag vid betraktande af denna sak endast tänka på mina enskilda förhållanden i affärsverlden, skulle jag rösta för att *hela* vinsten stannade i Riksbanken, och att denna blefve så fullproppad af egna kapital, att fullmäktige

aldrig mer fick det olycksdigra infallet att höja depositionsräntan till fem procent under dåliga tider. Men jag får icke se saken från min synpunkt eller från affärsverldens, utan från synpunkten af Riksbankens förhållande till staten, och vid sådant förhållande anser jag det alldeles förkastligt att uppställa principer, som skola gälla för all framtid. När jag tänker på denna majoritet i Andra Kammaren, som säkerligen redan fattat sitt beslut i förevarande ämne, är jag böjd att tro, att samma majoritet, om det gälde något för densamma kärt ändamål, en vacker dag slår sparbössan i väggen för att se efter, hvad som är i densamma.

”Till framtida disposition skall afsättas: 1,393,464 kronor“, heter det. Hvad har man för säkerhet att så sker? Men om det icke är så ofelbart att dessa medel för all framtid komma att stanna i Riksbanken, kan jag icke se, hvarför man icke nu skulle kunna taga i betraktande, hvilken andel af årsvinsten, som kan läggas till denna fond, hvilken man vill ställa till framtida disposition, d. v. s. till Riksdagens disposition. Det är gifvet, att man här icke får behandla saken så, som man skulle kunna göra i ett samfund, der man tänker på samfundets bästa i första rummet och på åtskilligt annat i andra rummet, utan här får man låta de gamla traditionerna utöfva sitt inflytande; och bland dessa är väl vårt beskattningsväsende en af de besynnerligaste. Vid Riksdagen går man till väga på det viset, att man först kommer öfverens om, huru inkomsterna skola beräknas, och sedan bestämmas utgifterna utan afseende på inkomsterna, men då man kommer till kritan och skall saldera, så befinnes, att man har en brist. Nu har det hviskats från Stats-Utskottet, att om icke den majoritet i Riksdagens begge Kamrar, som uttryckte sig i omröstningarne, beslutar en ansenlig reduktion af hvad Kongl. Maj:t föreslagit i budgeten, skall der uppkomma en brist af en och half million kronor eller något derutöfver, äfven om man räknar på att få dessa 1,350,000 kronor af Riksbanken. Huru kommer det då att gå till? Jo så, att när man i Riksdagens sista timma adderar och subtraherar och får ut detta facit, då får man påfinna en ny beskattningsgrund, hvilken vanligen blifver beroende på ett hugskott, och detta skott träffar dem, som äro svagast representerade inom Riksdagen. Men det kan äfven träffa näringsgrenar, som icke kunna bära denna högre siffra, hvaraf följden åter kan blifva att staten *icke* får ut densamma. Jag menar härmed att, om man vill kasta en större del af skattebördorna på *andra* artikeln, så kommer den egentligen att drabba bolag, som lägga sina räkenskaper på bordet och stå under offentlig kontroll samt icke kunna nedlåta sig till annan bokföring än den, hvarunder de kunna sätta sitt namn, äfvensom embetsmän och andra löntagare, som beskattas efter sina verkliga inkomster; men i fråga om alla andra kan man hafva anledning befara att, om icke nu gällande sätt för bestämmandet af bevillningen ändras, denna förhöjning af bevillningen icke kommer att synnerligen förhöja statens inkomster.

Det är således en allvarsam fråga, som man väl bör taga i

Bankovinstens användande.
(Forts.)

öfvervägande, så att man slipper se de beklagliga uppträden, att man beskattar dem, som icke kunna erlägga skatteförhöjningen. Den enda följden af förändringen torde kunna blifva, att man möjligtvis lyckas qväfva ett och annat industriellt företag. Skall man hufvudsakligen bygga beskattningen på inkomsten, bör man laga att dessa uppgifter blifva sanningsenliga.

Hvad nu frågan om att fylla den förmodade bristen beträffar, så är den frågan lika lätt som den om Columbi ägg. Förhållandet är följande: Under ständsriksdagarna, då vi hade Riksdag hvar tredje år, beslöts i afseende på bankovinsten att af den siffra, hvartill densamma då uppgafs och som af alla erkändes såsom riktig samt ställdes till Riksdagens disposition, skulle under hvarje af de tre följande åren en tredjedel utgå till Riksgäldskontoret. Man förfor då på det sättet, emedan Riksbanken på den tiden var så svag, att den behöfde under dessa tre år tjena in ny vinst, innan den kunde lemna från sig den bokförda vinsten. Sedermera har man under det nya representationssättet bibehållit detta sätt att gå till väga, och man har bibehållit äfven ett annat förfaringsätt ända till förliden riksdag, då jag tog mig friheten säga, att detsamma vore en orimlighet, nemligen att den, som skall lemna en utdelning, skall få göra detta, när han vill. Riksdagen beslöt då på af mig derom väckt motion att, i stället för att bankovinsten skulle utlemnas "efter Bankofullmäktiges beprövande" under årets lopp, hvilket då ofta inträffade den sista dagen på året, densamma nu skall utlemnas med en fjerdedel i hvarje kvartal, så att Statskontoret skall kunna veta *när* denna inkomst kan påräknas. Så långt ha vi kommit. Men nu är det fråga om 1877 års bankovinst; och när den enligt det föreliggande förslaget börjar att utlemnas, hvilket inträffar den 30 Mars 1879 med en fjerdedel och sedermera hvarje kvartal med en fjerdedel, så har Riksbanken redan intjenat 1878 års vinst. Hvad vore nu enklare och simplare än att Riksdagen beslöte, att 1,300,000 kronor af denna bankovinst, hvarom vi nu hafva att yttra oss, skulle af Riksbanken öfverlemnas till Statskontoret inom innevarande års utgång, äfvensom att Riksbanken skulle af 1878 års bankovinst till Statskontoret under hvarje kvartal af år 1879 öfverlemna 300,000 kronor. Det ligger icke något äfventyrligt i ett sådant beslut, och jag skulle önska att alla andra inkomstberäkningar i budgeten vore lika säkra. Då hade man 2,500,000 kronor, till 1879 års budget.

På det Utskottet måtte få tillfälle att tänka på denna sak förenar jag mig med dem som yrkat återremiss.

Herr Jöns Pehrsson: Jag har icke uppträdt för att försvara Utskottets förslag, ty det har redan gjorts af ledamöter af Utskottet, utan det är med anledning af hvad den siste talaren yttrade, som jag begärt ordet. Han tyckte icke, att det var på sin plats att bestämma, huru mycket man skulle taga af Riksbankens vinst, då man icke visste hvad till statens utgifter behöfdes. Jag tror, att gammal erfarenhet lär oss, att om man har goda tillgån-

gar, så har man också många utvägar att blifva af med dem — hvilket gäller såväl i fråga om statens som om den enskildes hushållning. Jag skulle för min del anse, att den rätta principen vore att först se till, hvilka inkomster man har att förfoga öfver, och sedan bestämma utgifterna derefter; men det kan nu icke komma i fråga här, ehuruval det skulle vara en god princip att följa.

Bankovinstens användande.
(Forts.)

Den siste talaren yttrade, att man borde se saken ur den enkla synpunkten, huruvida Riksbanken eller statsverket bäst behöfde det ifrågavarande beloppet, men jag tror icke att i detta afseende 350,000 kronor, om hvilka här är fråga, inverka så mycket. Enligt min åsigt har Banko-Utskottet kommit till det bästa resultatet. Det kan väl icke gerna bestridas, att affärsställningen är beroende af, huruvida bankerna kunna betjena allmänheten med penningar, och i detta afseende inverkar det ganska mycket, om bankerna kunna skaffa klingande valuta. Jag har hört sägas, att många enskilda banker, som haft godt om sedelmynt, icke vågat utsläppa sina sedlar på grund af banklagens föreskrift att de skola invexla dem med guld. Detta är något, som Riksdagen kanske borde taga i betraktande vid denna fråga.

Måhända kan man med skäl frukta för att få en ny beskattning, men jag tror icke, att detta kan bero på, huruvida dessa 350,000 kronor komma statsverket eller Riksbanken till godo, ty, såsom förut blifvit antydt, kunna besparingar göras och nedsättningar i flera af de begärda anslagen ega rum, så att i alla fall inkomster och utgifter denna gång gå ihop.

För min del yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekman: Den talare, som hade ordet näst före den siste, yrkade återremiss, på det att Utskottet måtte taga i öfvervägande, huruvida icke den för år 1877 upplupna bankovinsten skulle kunna utdelas redan under det löpande året 1878, samt om icke denna Riksdag jemväl kunde besluta om användningen af 1878 års vinst. Detta förslag ansåg han vara lika enkelt som Columbi ägg. Jag tror dock, att han misstager sig deri och att det icke är fullt så enkelt, ty Utskottet eger, enligt sin instruktion, endast att yttra sig om användande af den *under föregående året upplupna bankovinsten*, och jag kan således icke se, att Utskottet har rätt att yttra sig om 1878 års vinst. För att Utskottet skulle få en sådan rättighet, skulle det hafva väckts motion i detta hänseende, eller också skulle Utskottet, på grund af dess motionsrätt, inkomma till Kamrarna med förslag derom. Emellertid betvivlar jag att Utskottets pluralitet skulle gå in på att öfverlägga om en sådan fråga, hvarföre jag, som icke vill sätta mig emot en återremiss af betänkandet, likväl får förklara, att jag icke tror, att detta förslag kommer att röna någon framgång.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten oförändrad, dels bifall till punkten med den

förändring, att af Riksbankens under år 1877 upplupna vinst skulle, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, ett belopp af 1,700,000 kronor till statsverket öfverlemnas, och dels slutligen att punkten måtte till Utskottet återförvisas.

Härefter framställde Herr Talmannen först proposition på bifall till punkten oförändrad, hvarvid svarades talrika nej, blandade med många ja, sedermera proposition på punktens antagande med ofvanberörda ändring, då svaren utföllo med talrika ja, blandade med många nej, och slutligen proposition på punktens återförvisning, hvilken proposition med många nej jemte några ja besvarades; hvaruppå, och efter det propositionen på bifall till punkten med merberörda ändring förnyats samt med talrika ja, blandade med många nej, besvarats, Herr Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit bifall till punkten oförändrad, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

„Den, som bifaller 1:sta punkten i Banko-Utskottets memorial N:o 3 med den förändring, att af Riksbankens under år 1877 upplupna vinst skall, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, ett belopp af 1,700,000 kronor till statsverket öfverlemnas röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles punkten oförändrad“.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 61.
Nej — 38.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogs ånyo Banko-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda memorial N:o 4, angående afskrifning ur Riksbankens hufvudkontors räkenskaper af åtskilliga fordringar.

Herr Rylander: Af detta memorial finner man, att det icke innehåller någon uppgift om de personers post- eller bostadsadress, hvilkas skulder här äro föreslagna att afskrifvas. Det har emel-

lertid tillförene händt, att personer, som kunnat betala sin skuld, blifvit på detta sätt derifrån befriade. Jag vill derföre hemställa, att memorialet återremitteras, på det att Utskottet måtte införa gäldenärernes bostadsadresser, der de äro kända; och jag tror äfven att Andra Kammaren återremitterat såväl detta som nästföljande memorial.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, samt Herr Talmannen yttrat, att i afseende å det förevarande memorialet endast återremiss deraf yrkats, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till memorialet, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvaruppå, och efter det proposition på bifall till memorialet änyo blifvit gjord och med många ja, blandade med nej, besvarad, Herr Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Herr *Rylander* begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

“Den, som bifaller Banko-Utskottets memorial N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

“Vinner Nej, återförvisas memorialet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—51.

Nej—25.

Föredrogs änyo Banko-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda memorial N:o 5, angående afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar.

Herr von Möller: Banko-Utskottet har i detta memorial tillstyrkt afskrifning af åtskilliga fordringar, på grund af de skäl, som anförts af ombudsmannen vid lånekontoret i Göteborg. Bland dessa skäl anföres äfven det, “att såväl låntagare som löftesmän befinna sig i sådana ekonomiska omständigheter, att någon afbetalning af deras skulder till Riksbanken icke är att förvänta”. Till dessa personer kan man icke räkna den i mom. 1 upp-

tagne C. L. Uhrberg, hvilken häftar i skuld för omkring 1,900 kronor. Han har ansetts oåtkomlig på grund deraf att den rörelse, han efter sin konkurs bedrifvit, gått i bustruns namn och han sjelf endast varit dervid anstald såsom verkmästare. Enligt hvad numera blifvit upplyst, lär han emellertid på senare tider hafva i eget namn tillhandlat sig åtskilliga fastigheter. Detta har icke för Utskottet varit känt och icke blifvit bekant förr än betänkandet redan afgifvits; och får jag därför anhålla, att Kam-maren måtte till Banko-Utskottet återremittera detta betänkande, så att upplysningar måtte inhemtas angående ifrågavarande förhållande, då all anledning förefinnes till att Riksbanken kan återfå sin fordran, åtminstone till någon del.

Herr Ekman, Johan Jakob: Såsom Kam-maren behagade inhemta af det föreliggande betänkandet, har Utskottet icke tillstyrkt dessa afskrifningar utan efter den mest noggranna utredning af gäldenärernes ställning. Emellertid kan det inträffa, att en person, som icke kunnat betala sin skuld, sedermera kan komma i tillfälle att gälda densamma, och jag har därför icke något emot en återremiss, ehuruval jag vill fästa uppmärksamheten på att denna afskrifning icke betyder mera än att om en person, för hvars gäld afskrifning blifvit beviljad, kommer i tillfälle att betala skulden, han anses dertill skyldig, likasom vederbörande kontor är pligtigt att utkräfva beloppet.

Herr Rylander: Det var egentligen vid denna punkt jag ville yrka återremiss; och då jag anser arbetet att införa gäldenärernes bostadsadress vara särdeles obetydligt, får jag i sådant syfte anhålla om återremiss af denna punkt.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till memorialet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, hvilken proposition med ja besvarades.

*Eftergift å en
Riksbankens
fordran.*

Föredrogs ånyo Banko-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda memorial N:o 6, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran.

Herr Wallenberg: Jag skall be att få fästa Herr Talman-nens uppmärksamhet på att sådana frågor, som denna, aldrig borde komma till Riksdagens pröfning. Jag vet, att det nu är föreskrifvet i bankoreglementet, och att Banko-Utskottet icke ansett sig böra deri begära en ändring, som kanske skulle föranleda, att Utskottet fått en vidgad makt, nemligen att efter bankofullmäktiges hörande besluta med Riksdagens rätt om dylika frågor. Men jag kan icke underlåta att fästa uppmärksamheten på orimligheten deraf, att frågan om antagande af ett ackordsanbud för en gäldenär skall gå till Riksdagen. I många fall blir Riksbanken vid

tvångsackord enligt konkurslagen kullvoterad och får nöja sig med det beslut, som fattas af andra fordringsägare. Derom är icke något att säga; men det kan hända att Riksbanken utfär vida mindre, än den eljest skulle få, derigenom att bankofullmäktige icke åtnjuta tillräckligt förtroende af Riksdagen att kunna antaga ackordsanbud. Ett sådant förtroende åtnjuta likvisst, såvidt jag känner, alla andra bankstyrelser. Men detta förhållande kan leda till något ändå värre, ty om fullmäktige icke hafva rätt antaga ackord eller medgifva *afveckling under administration*, för högst ett års tid, så blir det på Riksbanken, som ansvaret faller för ett obehöfligt antal konkurser. Icke kan man vilja, att Riksbankens fonder skola behandlas som Barnhusets eller dylika inrättnings medel. Den, som gör bankaffärer, får naturligtvis underkasta sig risker, och i det afseendet likasom i andra får väl det gamla ordspråket gälla: "den som ger sig i leken, får leken tåla". Jag har derföre velat begagna detta tillfälle att fästa uppmärksamheten på det önskvärda uti, att bankoreglementet blefve så ändradt, att i fråga om förslag angående *afveckling under administration* eller att *antaga ackord* bankofullmäktige skulle få rätt att besluta derom. Till dess de få en sådan rättighet, och då man drager sådana frågor under Riksdagens pröfning — emedan man icke har annat att göra, kan jag tro — får jag tillstyrka bifall till betänkandet.

*Eftergift å en
Riksbankens
fördran.
(Forts.)*

Herr Ekman, Johan Jakob: Lika med den föregående talaren får jag tillstyrka bifall till det nu föredragna betänkandet.

Hvad den ärade talaren för öfrigt anfört, hörer naturligen icke till denna fråga, utan har blott afseende på dylika frågars behandling för framtiden. Jag vill då fästa uppmärksamheten på 49 § i bankoreglementet, som berättigar bankofullmäktige att antaga ackord, dock icke i andra fall, än då gäldenär afträdt sin egendom till borgenärers förnöjande.

Hvad den andra frågan angår, om ett berättigande för fullmäktige att ingå på *afveckling* genom administration af ett gäldbundet bo, så har det verkligen varit fråga om att i detta hänseende tillstyrka en förändring i reglementet till förmån för fullmäktige i sådant hänseende, men fullmäktige lära hafva ansett, att en dylik åtgärd icke vore lämplig, utan att det vore bättre, om de icke finge någon sådan rättighet, då de genom att nedlägga sin talan äro i stånd att åstadkomma samma sak; men å andra sidan, om det befinnes att administrationen icke sker på sätt som vederbör, äro i tillfälle att gripa in och bringa boet till konkurs. Detta torde alltså vara anledningen, hvarför fullmäktige icke till Utskottet inkommit med förslag i den af talaren antydda riktningen, och jag tror ej heller, att Utskottet är sinnadt att, på grund af sin motionsrätt, till Riksdagen inkomma med förslag i sådant afseende.

Herr Wallenberg: Det var mycket roligt att af Banko-Utskottets ordförande få erfara, hvad som varit auledningen till, att icke ett sådant förslag från fullmäktige och Utskottet in-

*Eftergift å en
Riksbankens
fordran.
(Forts.)*

kommit. Förhållandet är, att jag vid riksdagens början ämnade väcka motion derom, men då försäkrade man mig, att det skulle komma en sådan framställning från fullmäktige ändå och, som jag icke har någon stor fallenhet för att väcka motioner angående saker, hvilka ändå blifva utträttade, lät jag dervid bero; men jag har erfarit, att frågan sedermera rönt något motstånd, och nu får jag också veta skälet dertill, nemligen att Riksbanken vill ligga på lur för att sedan falla öfver en administration, som är i gång. Men då får jag underrätta, att detta går icke för sig, ty med afveckling under administration är det förhållandet, att den icke kan komma till stånd, utan att *alla* äro derom ense, och vidare är det klart, att icke någon afveckling under administration kan ske, utan att man erhåller nytt rörelsemedel, som dock ingen vågar lemna, om ett sådant damoklessvärd skulle hänga öfver administrationen och kan falla ned och förstöra allt sammans, då ju den, som lemnat nytt rörelsemedel, kan komma bland de oprioriterade fordrings-egarne. När afveckling under administration kommer till stånd, så går det till på så sätt, att *alla* fordringsägare förbinda sig att, under en viss tid, vanligen ett år, *icke* göra sina fordringsanspråk gällande. Skall nu Riksbanken intaga den säregna ställning att, då en afveckling kommit i gång, Banken skall hafva rättighet att, hvilken dag den behagar, omkullslå allt sammans, då blifver det på Riksbanken som allt "odium" faller, om en sådan administration icke kommer till stånd, när den eljest kunnat ske. Vare det långt från mig att önska, att administration skall komma till stånd i hvarje fall; men i stora frågor är det rätt godt att hafva den utvägen, för att slippa en långvarig konkursutredning, som vanligen medför så stora förluster och kostnader, att fordringsegarne ofelbarligen utfå mindre än under en hederlig afveckling under administration.

Öfverläggningen förklarades slutad och memorial bifölls.

Föredrogs ånyo och bifölls Banko-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda memorial N:o 7, i fråga om eftergift å en Riksbankens fordran.

*Skylägheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelse.*

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 6, i anledning af väckta motioner om ändring i Byggningsabalken, kap. 26, § 4.

Herr von Ehrenheim: Herr Talman! Mine Herrar! Detta utskottsbetänkande innehåller en utförlig redogörelse för denna frågas behandling vid föregående riksdagar. Deraf inhemtas, att vid alla de riksdagar, då en framställning skett, öfverensstämmande med den af Utskottet nu gjorda, har denna Kammare af-

slagit Utskottets förslag. Bland Kammarens majoritet har jag ständigt befunnit mig och jag har icke funnit någon anledning att afvika från den uppfattning, som jag då hyst.

Det är i allmänhet en grannliga fråga att öfverflytta sådana allmänna besvär och skatter, som hittills undantagsvis hvilat på jorden, på samtliga samhällsklasser, och om äfven en utvidgning af den krets, som i de ovissa besvären bör deltaga, är fullt berättigad och fullt rättvis, så anser jag dock för min del, att denna krets icke bör vara den samma som kommunalkretsen i fråga om sådana besvär som byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse, kyrka, socken- och fattigstuga, samt skolhus, hvilka uppenbarligen vida mera måste anses intressera den fasta förmögenheten, den må bestå i jord eller fabriker. Det är alldeles uppenbart, att hvad som på en gång göres för ordnande af en sådan fråga inverkar på lång tid. Det har således ett fördelaktigt inflytande på alla, som fast tillhöra den gemensamheten, under det att sådana, som endast för tillfället der uppehålla sig, på en gång få en stor utgift utan att deraf hafva någon fördel, om de inom kort lemna kommunen. Det torde för öfrigt icke kunna nekas, att kommunalutskylderna redan nu, såsom de äro ordnade, utgå efter en grund, som lemnar ett ofördelaktigt förhållande åt den rörliga inkomsten, och det torde därför icke vara skäl att dertill lägga sådana onera som dessa, som uppenbarligen mera intressera den fasta förmögenheten. Härtill vill jag lägga, att, såsom Herr von Gegerfelt i sin reservation yttrat, frågan om byggande af kyrka och skolhus redan är ordnad på ett vida billigare och med rättvisan mera öfverensstämmande sätt, samt att begge Kamrarne varit ense om att i fråga om väghållningsskyldigheten ingå till Kongl. Maj:t med en skrifvelse, som äfven förordar en reglering efter billiga grunder. Under sådana förhållanden kan jag icke se något skäl, hvarför tingshusbyggnad skulle läggas på kommunalutskylderna, och jag får därför anhålla om afslag å Utskottets betänkande.

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelse.
(Forts.)*

Herr Wallenius: Herr Talman! Mine Herrar! Utgifterna för underhåll af tingshus och häradsfängelse höra till dem, som hvila uteslutande på en del af den svenska jorden. Jag är en vän af den åsigten, att alla skatter skola lika fördelas efter förmögenhetsvilkoren, och följaktligen önskar jag äfven framgång åt den åsigt, som Utskottet här tillstyrkt i afseende på utgifterna för underhåll af dessa byggnader.

Det är en jemt återkommande sorglig erfarenhet, att de olika utgifternas fördelning här i Sverige åstadkommit så mycken oro, så mycket split och så många ledsamheter, att det vore önskligt att se den dag randas, då detta split kunde upphöra.

Jag är sjelf i den belägenheten, att jag eger både privilegierad egendom och skattar för en ganska stor inkomst deraf, under det att jag också eger skattehemman; men dessa senare äro högst få, och det är följaktligen icke till egen vinning, som jag här yttrar mig, utan på det att jag måtte tillkännagifva, att

Skyldigheten att bygga tingshus och häradsfängelse.
(Forts.)

jag hör till dem, som vilja framgång åt denna motion och i allmänhet framgång åt utjemnandet och en rättvis fördelning af alla utgifter som skola erläggas till staten eller kommunen.

Friherre Åkerhielm: Det torde tillåtas mig att, då Utskottets ordförande och flere dess framstående ledamöter äro reservanter mot föreliggande utlåtande, här få söka att i någon mån besvara de anmärkningar, som af den förste talaren blifvit framställda.

Jag ber då att till en början få fästa mig vid den af honom anförda uppgiften derom, att i Första Kammaren tillförene dels ett lika förslag som detta och dels äfven andra dermed likartade, som afsett lösning af denna fråga, blifvit af Kammaren förkastade. Upplysningen är riktig och den innehålles i betänkandet, men för dem, som vilja taga närmare del af betänkandet, torde framgå af röstetalet, att antalet i Kammaren närvarande ledamöter varit proportionsvis så ringa, att det nuvarande Lag-Utskottet icke med anledning ensamt deraf kunnat draga någon slutsats, huru omröstningen skulle hafva utfallit, derest Kammaren varit fulltaligare. År 1872 röstade 26 mot 20, år 1875 43 mot 39 och år 1877 41 mot 29. Det framgår vidare af de anförda siffrorna, att det varit en så ytterst ringa skilnad mellan afgifna ja och nej, att åtminstone icke från *den* synpunkten varit tillräckligt skäl att antaga, att man icke inom Första Kammaren nu skulle vilja ingå på det denna gång föreslagna sätt att lösa frågan.

Jag kommer då till detta sätt att lösa den, som Lag-Utskottets majoritet nu föreslagit, och ber dervid att få erinra om hvad som redan tillförene under öfverläggningen i denna Kammare blifvit yttrad med afseende på den förmenta orättvisa, som skulle drabba icke-jordegande svenske medborgare, hvilka, derest Lag-Utskottets förslag nu antoges, skulle komma att få deltaga i ifrågavarande byggnadsskyldighet, och hvilken orättvisa skulle bestå deri, att de antagligen blott en kortare tid komme att tillhöra det tingslag, inom hvilket deras bidrag till kommunalutskyl-der skulle utgå.

Jag anhåller att få erinra, hvad som dervid blifvit anmärkt mot en sådan förment klagan, att, då det väl antagligen är ytterst sällan, som inom en kommun ifrågakommer bidrag till tingshusbyggnad — ty sådant inträffar icke årligen — skulle det också vara synnerlig otur att händelsevis komma att tillhöra just den kommun, som bygger om sitt tingshus. Ja, det är äfven till och med icke osannolikt, att en icke-jordegande svensk medborgare, äfven om han flyttade hela sitt lif, aldrig komme att bidraga till byggande af tingshus. Således är det icke värdt att tala om någon orättvisa mera än eljest i lifvet, utan det beror vid detta fall på, om man tillfälligtvis kommer att tillhöra ett tingslag just *det* år, då ombyggnad af tingshus sker. Allt beror i så fall, såsom här tillförene sagdt blifvit, på "*tur*" och "*otur*", och vill man lagstifta emot sådana förhållanden i lifvet, befarar jag, att alla nu gällande eller upptänkliga bestämmelser för skattefördelning duka under i kampen.

Slutligen har jag föreställt mig, och detta är hufvudsaken, hvarför jag biträdt Utskottets förslag, att det skulle vara för oss lyckligt, om vi kunde komma ifrån de särdeles ojemnt tryckande beskattningsförhållanden, som för närvarande komma vissa svenske medborgare att känna sig som lagens styfbarn, i det att de i högre mån än andra svenske medborgare få bidra till ändamål af gemensamt intresse.

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelse.
(Forts.)*

Då man, genom införandet af vårt nya statsskick, bestämt sig för att antaga den stora grundsats att slå ned alla stånd och klasser, vore det besynnerligt, om man likväl skulle behålla *en* klass, *en* som är företrädesvis tryckt af dessa skattebördor. Detta bibehållande anser jag vara så mycket olyckligare, som den klass som härigenom känner sig i denna undantagsställning, gör detta, icke på grund af privilegier, hvilket vore illa redan det, utan på grund af missgynnande förhållanden. För oss alla, för folket i sin helhet, blir den svår att samarbeta med denna klass och kommer, så länge dessa orättvisor vara, att *känna sig* i en särskild ställning och hindra oss alla att *känna oss* som ett folk. Kan man få bort en sådan skilnad, så vore det väl, och då jag för min del anser, att i särskildt nu föreliggande ärende den fördelning, som är ifrågasatt, skulle så ytterst obetydligt inverka på skattebidragen i sin helhet, att det ur den synpunkten icke vore värdt att anföra någon klagan, så har jag således föreställt mig, att här föreligger ett tillfälle att, såsom ett korollarium af det statsskick, hvarunder vi nu lefva, gå in på en sats, som för lösningen af dessa frågor blifver "ultima ratio", nemligen skattebidragens utgörande per fyrk, hvarigenom med en jämförelsevis ringa uppoffring tages bort den skranka, som i fråga om skattebidrag skiljer oss svenske medborgare i två klasser, och vinnes den nya Riksdagsordningens mål att förena oss till en enda.

För min del får jag således yrka bifall till Utskottets i fråga varande utlåtande.

Herr Jöns Pehrsson: Herr Talman! Mine Herrar! Jag skall bedja att helt kort få instämma med den siste talaren, som yrkat bifall till Utskottets förslag och derjemte framställa en bön till Kammarens ledamöter att antaga detsamma. Det skulle vara ganska önskligt, att denna fråga snart finge sin lösning.

De särskilda skälen därför hafva så ofta blifvit upprepade, att jag nu icke vill ytterligare tala derom, utan hoppas, att Kam-maren af ren välvilja måtte bifalla Utskottets i fråga varande förslag.

Herr Asplund: Då jag har låtit anteckna mig såsom reser-vant mot Utskottets förslag utan att dervid gifva till känna hvad jag inom Utskottet yrkat, så torde det vara en skyldighet för mig att nu göra ett sådant tillkännagifvande.

Det torde icke vara Kam-maren obekant, att jag under före-gående riksdagar stått på deras ståndpunkt, som gerna såge, att de bördor, som nu uteslutande tynga jorden såsom ett "onus

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelset.
(Forts.)*

reale“, borde derifrån lättas; men på den sista tiden har jag, efter den sakrika utredning som åstadkommits i Förberedande skattejemkningskomitens betänkande, kommit till den åsigt, att dessa bördor icke *nu* lämpligen kunna jemkas och att man icke borde företaga sig en så genomgripande skattereform som denna, förr än nya grunder för bevillningens utgående blifvit uppgjorda. Det är ur *denna* synpunkt, som jag har motsatt mig att denna motion skulle vinna understöd inom Utskottet, och jag yrkar därför, såsom den förste talaren och under återropande af de skäl han anför, afslag å Utskottets utlåtande.

Den nästföregående ärade talaren har anført, att man, genom att bifalla Utskottets förslag, skulle taga bort de skrankor, som nu äro uppresta, och ståndsskilnader, som ännu äro befintliga bland oss. För min del tror jag, att man icke derigenom skulle taga bort dem utan blott flytta om dessa skrankor, så att de klasser, som nu anse sig för mycket tryckta, visserligen skulle få lättnad, men på samma gång andra klasser komma i alldeles samma ställning som dessa, nu så tryckta klasser, och sålunda få anledning till ett ganska berättigadt missnöje.

Jag vill slutligen upprepa, att jag står på deras sida, som vilja en lättnad, men jag vill en lättnad som för till jemnhet i beskattningen och icke till den orättvisan, att de klasser, som förut tryckts, skola befrias från sina bördor, men andra i stället förtryckas. På dessa skäl får jag för min del yrka afslag å Utskottets utlåtande.

Friherre Klinckowström: Då jag ständigt intresserat mig för aflyftandet af de besvär och skatter, som för närvarande trycka jordbruksfastighet i vårt land, kan jag icke annat än vara tacksam för det slut, hvartill Lag-Utskottet kommit i denna fråga, och har begärt ordet endast för att instämma uti det anförande, som af Friherre Åkerhielm i ämnet nyss afgifvits.

Grefve Mörner, Oscar: Det bör icke kunna förvåna, om det förefaller något besynnerligt och till och med något svårt, då, såsom här är fallet, år efter år samma fråga återkommer och man åter nödgas uppträda i samma sak samt finner, att hvad som förut sagts och åtgjorts i saken tyckes vara helt och hållet förspildt. Jag hade helst önskat slippa taga till ordet i dag i denna fråga, då jag förut så ofta yttrat mig derom, men med anledning af åtskilliga yttranden af dem, som yrkat bifall till Utskottets förslag, finner jag mig dertill nödsakad.

En talare här i närheten af mig har yttrat, att man borde bifalla Utskottets förslag, emedan man i allmänhet borde sträfva efter att nedslå de skrankor, som skilja medborgarne i samhället från hvarandra, på det att derigenom samarbetet dem emellan skulle blifva bättre. Ja! om jag tänkte mig, att det vore ett samhälle som framträdde nytt, utan historia och utan minnen, då vore det tvifvelsutan klart, att lagarne borde gå ut på att ordna förhållandena inom samhället så, att någon skilnad mellan med-

borgarne ej förefunnes, men ett sådant nytt samhälle står icke oss till buds, utan det hvare vi lefva är ett gammalt samhälle, der under tidernas längd förhållanden tillkommit och utbildat sig i de flesta fall till följd af orsaker, som, giltiga för sin tid, icke kunna på grund af sedermera förändrade åsigter stämplas såsom orättvisa. En följd af dessa förhållanden har i Sverige och, såsom vi veta — eller åtminstone kunna få veta — äfven i andra länder, *exempelvis* i Tyskland, varit, att en skilnad i jordnaturen uppkommit, så att med all jord icke är förenad samma beskattning eller samma förmåner. Då nu ett sådant förhållande eger rum, hvad följer häraf? Jo, att den ena egendomen är mera värd än den andra. Om nu emellertid, sedan de förhållanden inträdt, hvarigenom en samhällsklass, hvilken varit särskildt framstående och för sina uppföringar i och för samhället fått sig tillerkända större förmåner i afseende å sin jord, frånträdt dessa sina förmåner sålunda, att rättigheten att besitta denna privilegierade jord öfvergått till alla samhällsklasser, hvar finnas då väl till följd af denna särskilda jordnatur några skrankor medborgarne emellan? Sådana existera då icke, utan hvad som finnes är endast skilnaden i jordens värde. Lika väl som i en stad jag kan köpa ett hus uti en god trakt i stället för att köpa ett annat lika stort och prydligt hus uti en dålig och sumpig trakt, men derigenom mindre värdt än det förra, likaväl må hvar och en kunna köpa en landegendom, som har större förmåner och till följd deraf större värde, i stället för att köpa en annan, som är mindre välloftad och på grund deraf mindre värd. Hvar finnes då denna orättvisa, hvarom man roar sig med att tala? Den skulle kunna inträda, om man kunde säga, att viss jord vore så tungt beskattad, att för innehafvarne deraf tillvaron blefve odräglig eller med ekonomiskt bestånd omöjlig. Samhället borde då se till att för dem åstadkomma en bättre tillvaro. Men det kan ingalunda sägas vara förhållandet i Sverige. Den jord, som kallas skattejord, må hafva varit hårdt betungad, men nu har deremot genom förvandling af räntan till en fix penningesumma en icke obetydlig skattnesättning redan egt rum, och hvar och en, som litet tänker efter, torde finna att, innan 100 år förflutit, denna förvandling af räntan till en bestämd penningesumma skall hafva gjort skatten till en obetydlighet emot hvad den förr varit. Ur den synpunkt att ett öfverdrifvet förtryck skulle råda, vågar jag således påstå, det man ej kan yrka att alla grundskatter skola aflyftas och lika fördelas på alla samhällsmedlemmar, men å andra sidan torde man väl kunna ifrågasätta, huruvida det icke skulle vara hårdt och obilligt för en person, som köpt jord i förtroende till att samhället skall låta honom få åtnjuta de förmåner, som med denna jord äro förenade, om man helt plötsligt sade till honom: nu skall ni förlora alla dessa förmåner och utan vidare deltaga i alla de besvär och skatter, hvarifrån ni förut varit befriad. Ej nog dermed, utan, emedan innehafvarne af sådan jord med afseende på de förmåner, hvilka med jorden varit förenade, förut fått högre taxeringsvärden än andra, så skola de nu också få högre skatter

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelset.
(Forts.)*

Skylldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelset.
(Forts.)

än desse, ty taxeringsvärdena lära dock ej komma att nedsättas. Är det förvånande, om nu innehafvarne af sådan jord taga sig friheten att säga: vi kunna icke inse det billiga och rättvisa uti ett sådant tillvägagående; vi ega jord i likhet med andra svenska medborgare, men nu vill man med en gång helt enkelt främtaga oss de fördelar, som med vår fasta egendom varit förenade, utan att gifva oss något annat i stället och utan att vi kunna inse, att någon rättsgrund dertill förefinnes, icke ens den som ur ett trängande behof för staten af ökade inkomster skulle kunna härledas. Detta omtalade "samarbete", det lättas sannerligen icke på så sätt, utan det är väl snarare fråga, om icke hos förutvarande innehafvare af privilegierad jord skall derigenom uppstå ett berättigadt missnöje, hvilket skall göra samarbetet svårare.

Hvad nu ifrågavarande onus beträffar, så vill jag gerna erkänna, att det i sig sjelft är af ganska ringa art; ty i allmänhet påkommer tingshusbyggnad icke ofta. Man slår visserligen nu omkring sig med tal om, att kostnaderna blifva mycket större i anseende till sammanslagning af ting m. m., men detta har verkligheten icke visat och läser icke komma att visa. Jag erkänner således att denna utgift är på det hela mindre betydande, och om det blott gälde denna utgift, skulle jag ej motsätta mig, utan säga, att denna obetydlighet må man då gerna bevilja, men uti denna obetydlighet ligger en grundsats, hvars brytande kunde medföra betänkliga följder. Ett särskildt skäl för mig att sätta mig emot den föreslagna förändringen är, att jag alltid ansett, att allt som erfordras för rättvisas skipande uti landet bör tillhöra staten, och att sålunda äfven skyldigheten att bygga tingshus borde vara ett statsbestyr, och i detta syfte skulle jag gerna medverka till en förändring.

Såsom stöd för bifall till Utskottets hemställan anfördes af en ärad talare, att då frågan vid de föregående riksdagarne fallit, det varit genom en högst ringa majoritet. Vid 1874 års riksdag var det emellertid med 74 röster mot 6, som Första Kammaren afslog Utskottets förslag, och det tyckes mig just ej vara så liten majoritet. En annan gång, nemligen vid 1875 års riksdag, hade Lag-Utskottet med denna fråga äfven sammanställt frågan om byggande af kyrka, socken- och fattigstuga samt skolhus, och då lyckades man verkligen få en majoritet af 43 röster mot 39. Vid 1876 års riksdag afslogs förslaget utan votering, och då kan man om majoriteten ju antaga hvad man vill; slutligen vid sista riksdagen stannade 41 röster mot 29, och det tror jag ej kan anses vara en så ringa majoritet.

Hvad det beträffar, att Kammaren, såsom af en talare hemstälts, skulle för att visa någon så kallad "välvilja" bifalla ifrågavarande förslag, så må jag säga, att jag verkligen icke förstår ett sådant skäl. Välvilja bör man visa alla människor, men vid sådana tillfällen som detta torde man först och främst böra tänka efter hvad som är rättvist och billigt. För min del känner jag icke någon dylik välvilja, som skulle kunna bestämma mitt beslut

härutinnan, och jag tror, att det är samma förhållande med flere af Kammarens ledamöter.

Jag vill således vidhålla, att skall en förändring ske uti bestämmeiserna rörande tingshusbyggnad, så bör man öfvergå till att låta det blifva ett statsbestyr. Den tid kommer väl äfven en gång då det sker, i sammanhang med domstolarnes omorganisation, som torde vara ganska nödvändig. Jag får derföre för min del nu yrka afslag å Lag-Utskottets förevarande hemställan.

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelset.
(Forts.)*

Friherre Åkerhielm: Jag anhåller, att Kammaren måtte ursäktat att jag änyo begär ordet och tillåta mig att helt kort bemöta den siste ärade talaren, egentligen för att hålla mig vid det förslag, som af honom framställdes, att staten skulle öfvertaga hela detta bestyr. Det vore mycket kärt för dem, som önska lösningen af sådana frågor som denna, om de finge förvänta sig, att de motförslag, som uppställdes, vore af den art, att de skulle kunna vara antagliga och gå igenom i Kamrarna; men jag betviflar högeligen, att, om fråga här föreläge att på staten öfverflytta bestyret med tingshusbyggnad, den siste ärade talaren med sin kända sparsamhet skulle vilja gå in derpå. Jag är nemligen fullt öfvertygad om, att det för staten skulle blifva betydligt dyrare att bygga tingshus, än hvad det nu är för de respektive kommunerna. Jag tror vidare, att man — för att begagna den siste talarens ord — kan säga, att så nytt är icke värt samhälle, att man vill gå in på en sådan omkastning af de af honom omtalade traditionerna, att den rättsökande allmänheten sjelf bör betala kostnaderna för rättskipningen. Men jag frågar: är den rättsökande allmänheten numera endast jordegare och bofasta män? Nej, nu utgör den hela det svenska folket, och likheten inför lagen synes mig vara den rättsgrund, hvarifrån man bör utgå jemväl med afseende på tingshusbyggnad. Eftertänker jag närmare hvad den ärade talaren vidare yttrat, kan jag icke finna annat, än att han egentligen haft afseende på förhållandet mellan den gynnade och den icke gynnade jorden. Vore här fråga om att, såsom visserligen af en reservant i ämnet föreslagits, utsträcka nuvarande byggnadsskyldighet endast till jordegare i allmänhet och borttaga den frihet som finnes för viss jord, skulle jag säkerligen icke anse sådant vara riktigt, men just derföre att Utskottet tagit steget fullt ut och gjort hela den rättsökande allmänheten lika skyldig uti detta afseende på den grund, att det finnes en likhet inför lagen, tror jag, att frågan blifvit stäld på riktig grund, och att dess lösning på det sätt, som nu föreslagits, är en af konsekvenserna utaf vårt nya statsskick. Detta statsskick är nu 12 år gammalt, och det är icke för tidigt att af den riktning, hvaruti voteringarne i denna fråga inom denna Kammaré gått, ifrågasätta, det Kammaren skulle vilja derur draga dessa konsekvenser. Sagda voteringar utvisa också, att man ansett lösningen af denna fråga böra sökas och vinnas på det sätt som nu föreslagits.

Jag vidhåller mitt förra yrkande om bifall.

*Skyldigheten
att bygga
tingshus och
härads-
fängelse.
(Forts.)*

Grefve Mörner: Ett yttrande af den siste ärade talaren gaf mig anledning att ännu en gång begära ordet i denna fråga. Han sade nemligen uttryckligen, att likheten inför lagen enligt hans tanke bör vara bestämmande i fråga om byggandet af tingshus och häradsfängelse. Alla svenska medborgare äro lika inför lagen, följaktligen vill han således, att alla svenska medborgare skola lika deltaga uti byggandet af tingshus och häradsfängelse. Ja! kan han genomdrifva ett sådant beslut och visa både dess rättvisa och möjligheten att det utföra, då skall äfven jag instämma, men till dess det lyckas, ber jag att få motsätta mig sådan ändring som nu blifvit yrkad.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande utlåtande och dels afslag derå, framstälde Herr Talmannen först proposition på bifall till utlåtandet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på afslag derå, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets utlåtande N:o 6, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utlåtandet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—33.

Nej—53.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets den 20 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om rättighet för afträdare af prestboställe att, derest tillträdare ej vill lösa foder, som är afträdares tillhörighet, deröfver fritt förfoga.

Föredrogs ånyo Banko-Utskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 8, i anledning af gjorda fram-

ställningar, att ett på "deposition i Riksbanken insatt belopp måtte, oaktadt depositionsbeviset förkommit, till deponenten utbetalas.

Herr Rydqvist: För min del har jag ingenting emot att bifalla Utskottets förevarande förslag, ehuru med ett väsentligt vilkor. Utskottet föreslår nemligen här: "att ifrågavarande af Handlanden A. Conti i Riksbanken insatta belopp af 11,500 kronor jemte derå upplupen och ålöpande 4 procent årlig ränta må, utan hinder deraf att depositionsbeviset ej kan företes, till Conti eller hans lagligen befullmäktigade ombud, mot qvitto, af Riksbanken utbetalas". För Riksbankens tryggande anser jag det dock vara nödvändigt, att ifrågavarande person ställer någon säkerhet, vare sig uti borgen eller på annat sätt, på det att icke, i händelse detta bevis skulle tillrättafås, något missbruk måtte kunna ega rum deraf. Jag föreställer mig, att en sådan försigtighetsåtgärd iakttagits förut och således äfven nu torde böra iakttagas.

Herr Ekman, Johan Jakob: Den person, för hvilken Utskottet i detta utlåtande sökt befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för lyftandet af ifrågavarande belopp, är icke i den ställning att han kan ställa någon dylik säkerhet, och det finnes för öfrigt icke den minsta anledning att antaga annat, än att beviset verkligen är förkommit. Derjemte tror jag, för min del, att Riksbanken aldrig kan blifva skyldig att åter utbetala beloppet, om Conti nu skulle utfå detsamma. Dessa depositionsbevis äro nemligen icke några löpande förskrifningar, utan öfverlätelser deraf gälla endast om banken påtecknar sitt godkännande. Meningarne härom hafva, såsom af utlåtandet synes, varit mycket delade, i det att 1862--1863 årens Riksdags Banko-Utskott äfvensom sammansatta Banko- och Lag-Utskottet år 1870 förklarar föreskrifterna i Kongl. Förordningen af den 29 Maj 1739 vara i afseende å förnyandet af förkomna depositionsbevis tillämpliga och att penningarne således icke, utan att säkerhet för deras lyftande ställdes, skulle kunna utbetalas innan 10 år förflutit, hvaremot såväl revisorerne för granskning af diskontverkets förvaltning för år 1868 som samma års statsrevisorer, äfvensom Riksbankens ombudsman och fullmäktige, uttalat en aldeles motsatt åsigt. Jag har äfven hört, att af ledamöterna uti sammansatta Banko- och Lag-Utskottet vid 1870 års riksdag de, som voro från Lag-Utskottet i allmänhet, icke instämt uti den åsigt, som af Utskottets majoritet omfattades och jag tror sålunda att, äfven om man ser saken från juridisk synpunkt, Utskottets förevarande hemställan har mera skäl för sig, än man af motiveringen i utlåtandet har anledning föreställa sig. I följd häraf och då icke någon anledning finnes att frukta, att detta bevis återkommer i tredje mans hand och Riksbanken nödgas utbetala beloppet, får jag tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad och Herr Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utlåtandet och dels att detsamma skulle bifallas med den förändring, att det ifrågavarande penningebeloppet finge till Handlanden Conti utbetalas, så vida han för detsamma stälde nöjaktig säkerhet, blef proposition på bifall till Utlåtandet framställd och med ja besvarad.

Föredrogs ånyo och bifölls Lag-Utskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda Utlåtande N:o 8, i anledning af väckt motion dels om upphäfvande af åtskilliga lagens bestämmelser angående edgång, dels ock om underdånig skrifvelse i ämnet.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.*

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 22 och 23 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 9, i anledning af väckt motion derom, att kommunalutskylder skola ur gäldbunden egendom utgå med förmånsrätt.

Herr Lindgren: Som jag icke kunnat godkänna det af Lag-Utskottet framställda förslag, som här föreligger, utan låtit anteckna mig såsom reservant mot detsamma, ber jag att få med några ord angifva skälen därför. Utgående från den grundsats, som hittills allmänt antagits vid lagstiftningen, att de så kallade tysta förmånsrätterna borde undvikas, emedan de skadligt inverka på den allmänna krediten, har Riksdagen under de senaste tolf åren vid fyra särskilda tillfällen afböjt förslag i denna riktning. 1868 års Riksdags Lag-Utskott, hvars betänkande jag här har i min hand, motiverar sitt afstyrkande sålunda: "Kronans af ålder erkända och genom åberopade lagparagrafen, d. v. s. 17 kap. 12 § Handelsbalken, bestämda förmånsrätt synes redan i och för sig vara ett alltför hårdt ingrepp i enskilde borgenärens rätt, för att mana till efterföljd, och skulle säkerligen framkalla klagomål, om de personela kronoutskylderna i allmänhet uppginge till så höga belopp, som samma slags kommunalutskylder". Vidare yttrar Utskottet, att "den af motionären åsyftade fördel för kommunen skulle leda derhän, att i ett gäldbundet bo med otillräckliga tillgångar de oprioriterade borgenärerne finge de facto betala gäldenärens oguldna kommunalutskylder, hvilket vore en orättvisa af vida betänkligare art, än den förlust, som nu understundom kunde drabba en kommun och som, fördelad på dess samtliga medlemmar, blefve föga känbar". På de skäl, som här äro anförda, måste jag påyrka afslag å Lag-Utskottets nu ifrågavarande förslag. Men jag anhåller tillika att få fästa uppmärksamhet på en annan omständighet, som gör detta märkliga förslag ännu mera betänkligt. Motionären, Herr Nils Nilsson, en landtman från Skåne, har motiverat sitt förslag angående förmånsrätt för kommunal-

utskylder dermed "att det kunde inträffa, att en person, som egde stort fyrktal inom kommunen och till följd deraf hade stor andel af de kommunala utskylderna, gjorde konkurs och att derigenom öfrige, möjligen mindre bemedlade medlemmar af kommunen skulle komma att få betala äfven hans utskylder". Såsom vi veta, utkom år 1862 en Kongl. förordning om kommunalstyrelse på landet, en annan om kommunalstyrelse i stad och en tredje om landsting. Utskylderna, som kommunalstyrelsen på landet voterar och hvilka benämnas *kommunalutskylder*, uppbåras af de utaf kommunens egna medlemmar, hvilka dertill blifvit utsedde, de utskylder, som kommunalstyrelsen i städerna beviljar, uppbåras af deras tjänstemän och kallas *stadsutskylder*; och de utskylder, som landstingen ega besluta, kallas *landstingsskatt*, samt uppbåras i sammanhang med kronoutskylderna. Dessa särskilda skatter få icke på något sätt förblandas; de beslutas af olika myndigheter, och för olika ändamål samt upptagas och redovisas på olika sätt. Lika litet som kommunalutskylder och statsutskylder äro skatter af samma slag, lika origtigt vore det att föreställa sig, det landstingsskatt inbegriper de begge förre eller någon af dem. Genomläser man motionen, måste man ock göra den ärade motionären den rättvisa, att han på intet sätt haft för afsigt att med sin motion om förmånsrätt för kommunalutskylder söka förhjelpa stadskommunerna till någon fördel derutinnan, och att han ej heller haft någon tanke på landstingsskatt eller med motionen åsyftat någon förmånsrätt för densamma.

Det var först inom Lag-Utskottet vid denna riksdag och det vid justeringen af sjelfva förslaget man kom att tänka på landstingsskatten såsom en utskyld, den der jemväl borde förhjelpas till någon motsvarande förmån, sedan man beslutit sig för företrädesrätt för kommunalutskylder. Att denna *tillökade* förmånsrätt ej var på något sätt i betänkandet motiverad, torde sålunda vinna sin förklaring; men jag hemtar af allt detta full anledning till min vördsamma hemställan, att Kammaren måtte med afslag å samma förslag ogilla motionen.

Herr von Gegerfelt: Jag måste erkänna icke allenast att jag, då förslag om beviljande af förmånsrätt för kommunalutskylder vid föregående riksdagar utgjort föremål för behandling, deltagit i afstyrendet af samma förslag, som ock att jag i början ej heller nu varit benägen att samma förslag inom Utskottet tillstyrka; men vid närmare granskning af de skäl, som i Utskottets betänkande finnas upptagne, har jag funnit mig föranlåten frånträda min förut hysta mening. Kommunernas behof af den ifrågakända förmånsrätten torde vara obestridlig, och så länge staten åtnjuter förmånsrätt för sina utskylder, synes konsekvensen fordra, att enahanda rätt tillkommer kommunerna. I det ena som i det andra fallet upptages en skatt för allmänna behof, om än de behof staten har att tillfredsställa äro af vida större omfattning. Emot förslaget har blifvit anmärkt, att den så kallade tysta förmånsrätten skadar krediten och följaktligen snarare borde inskränkas än utvidgas.

Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

Jag vill häremot erinra, att, ehuru utan tvifvel den i fråga satta förmånsrätten måste hänföras till dem, som i den juridiska vetenskapen kallas tysta, är denna rätt dock icke synnerligen tyst, helst hvar och en kan utan svårighet på förhand beräkna i hvad mån densamma kan på hans fordringsrätt inverka. På fastighetskredit, som är den viktigaste, har den icke det ringaste inflytande. Den siste talaren anmärkte, att detta förslag flera gånger förut varit före och blifvit afslaget. Att det nu ändock blifvit tillstyrkt af Utskottet, i strid mot hvad de föregående gångerna skett, visar oss sanningen af en sats, som det kan vara godt att taga vara på, nemligen, att en frågas framgång underlättas vida mer af någon tids hvila än genom dess oupphörliga återväckande riksdag efter riksdag. Hvad beträffar anmärkningen, att Utskottet i sitt förslag gått utöfver hvad motionären afsett, så får jag deremot endast erinra, att kommunallagarne gälla icke blott för landtkommunerna, utan äfven för de kommuner, som utgöras af städer och landstingsområden. De utskylder, som tillkomma hvar och en af dem, måste således bära namn af kommunalutskylder, hvilken mening äfven vinner stöd af senare mom. i Regeringsformens 57 § så lydande: "Huruledes särskilda menigheter må för egna behof sig beskatta, bestämmes genom kommunallagarne. Om än således motionären skulle hafva velat tillgodose endast landtkommunerna — en sak, hvarom jag icke vågar yttra mig — torde dock Utskottet hafva varit befogadt, att enligt konsekvensens oafvisliga kraf gifva förslaget den omfattning detsamma erhållit. Jag får således yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Asplund: Äfven jag har reserverat mig mot Lag-Utskottets föreliggande hemställan, emedan jag ansett den samma mindre väl betänkt. Den näst föregående talaren stödde sitt anförande hufvudsakligen derpå att, när staten för de utskylder den eger uppbära, har förmånsrätt, borde samma grundsats vinna tillämpning på de utskylder, kommunerna kunna pålägga sina medlemmar. Jag ber dock att deremot få anmärka, att den allmänna rättskänslan, i stället för att kräfvat en utsträckning af de i lag stadgade förmånsrätter, snarare synes luta åt motsatt riktning eller fordra, det dessa rättigheter inskränkas till det minsta möjliga omfång. Nu har visserligen staten af ålder haft en så beskaffad rätt, men, såsom Lag-Utskottet vid flera föregående riksdagar, då denna fråga varit å bane, åberopat, äro dessa utskylder till staten af så obetydlig beskaffenhet, att de sällan eller aldrig i väsentlig mån inverka på de enskildes rätt. Dessutom äro kronoutskylderna till beloppen ej synnerligen vexlande. De kommunala utskylderna innefatta deremot betydande summor och deras uttänjbarhet är nästan obegränsad. Med den rättighet kommunerna nu för tiden anse sig hafva att kasta sig in i stora industriella företag och pålägga sina medlemmar skyldighet att erlægga nödiga bidrag till de dermed förenade utgifternas bestridande, kunna kommunalskatterna växa till synnerligt stora belopp. Ett bifall till Lag-Utskottets framställning skulle också

innefatta ett betänkligt afvikande från den i våra beskattningslagar erkända grundsats, att den, som ej har några tillgångar, icke heller behöfver lemna några skattebidrag. Man skulle nu i stället föreskrifva, att den, som saknar tillgångar — i hvilken ställning man ju får antaga, att en i konkurs försatt gäldenär befinner sig — icke blott skall erlägga skattebidrag, utan att dessa bidrag skola utgå med förmånsrätt. En sådan mening kan jag för min del ej godkänna, utan yrkar afslag å förevarande hemställan. Med den förste talaren förenar jag mig uti åberopandet af de beslut, föregående Riksdagar i frågan fattat. Sedan dess hafva förhållandena icke undergått sådan förändring, att de skäl, som då förmådde afböja detta förslag, aftagit i styrka.

*Förmånsrätt
för kommunalutskylder.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad och Herr Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till Lag-Utskottets förevarande Utlåtande och dels afslag derå, framstälde Herr Talmannen proposition på dessa yrkanden, hvilka båda propositioner besvarades med många ja och nej i blandning; och förklarades den senare propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Lag-Utskottets Utlåtande N:o 9, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås Utlåtandet.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—43.

Nej—33.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna memorial och utlåtanden, nemligen från

Konstitutions-Utskottet:

N:o 2, angående fullbordad granskning af de i Statsrådet förda protokoll;

Första Kammarens Prot. 1878. N:o 11.

Lag-Utskottet:

N:o 10, i anledning af väckt motion om tillägg till 1 kap. 2 § Rättegångsbalken, angående ersättning till nämndemän;

N:o 11, i anledning af väckt motion om upphörande af klockares brefbäringsskyldighet;

N:o 12, i anledning af väckt motion angående ändring i gällande stadganden om stämningars utställande till första rättegångsdagen af ting eller allmänt sammanträde;

Första Kammarens Tillfälliga Utskott:

N:o 1, i anledning af väckt motion om utredning rörande lämpligaste sättet för befrämjande af brännstorfsindustriens utveckling;

N:o 2, om ändring af 2 § i gällande instruktion för Direktionerna öfver länens lasarett och kurhus.

Uppå Herr Talmannens hemställen beslöt Kammarerna här-
efter, att de nu bordlagda målen skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Fröberg* under tre veckors tid från den 6 nästkommande Mars.

Kammarerna åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
O. Brakel.